

טשענאָסטאָווער

Bolesław Jagiełłowski
Kraków
Sw. Anny 19

פרייערע יודישע פרייערע
פרייערע יודישע פרייערע
פרייערע יודישע פרייערע

פרייערע יודישע פרייערע
פרייערע יודישע פרייערע
פרייערע יודישע פרייערע

פרייערע יודישע פרייערע
פרייערע יודישע פרייערע
פרייערע יודישע פרייערע

Piątek 25 grudnia 1936

ליכט צינדען 3.08

פרייערע יודישע פרייערע

„קרן-היסוד“ קאמיטעט אין טשענאָסטאָווער.

זונטאָג, ד. 27 דעצעמבער 10.30 א זיינער פרייה אין קינא „אטלאנטיק“
א פייערליכע קומט פאר

ארץ-ישראל-אהאדעמיע

אויף העלבער עס וועלען רעפערירען
ג. סייס-דעפ. ארוו. א. הארטגלאס אין ג. גערבאווסקי
„ארץ-ישראל אין ליכט פון די געשעהענישען“
בילעטען צום פרייען פון 25 ביו 99 גר. פרייער צו בעקומען אין דער צייטונג און ביים אייגנאנג אויף דער אקאדעמיע.

ערקלערונג

מיר אונטערגעשריבענע האָבען נישט קיין שום חשד ח"ו אויף ר' עקיבא בראַנדעלע-דע-גען אַ מסירה מיר האָבען דאָס נישט געזאָגט אויף איהם קיין שום וואָרט וועגען אַ מסירה. צו ח"י עפשי"ן, אהרן עפשי"ן

„בית-יעקב“ - שווע, וויילען.

אין דער איינציגער יודישער מיידעל-שולע „בית יעקב“ וועלכע האט די אנערקענונג פון אלע שיכטען פון דער בעפעלקערונג, הערט בעלערגט אויסער די פערשידענע היינטיגע לערונג ווי לערען, שרייבען, דת, געשיכטע א. א. אויך העברעאיש צו וועלכע טאן אנגאנצירט געהארען אַ פּאַדאָגאָגישע קאָלעזיאָ פּאַדאָגאָגישע לערערין.
אלע עלטערן, וועלכע ווילען געבען זייערע קינדער אַ באַמט יודיש-מענטליכע ערציהונג, דארטען טיכף זייערע קינדער פּאַדאָגאָגישע צוגענגליכע פּאַדאָגאָגישע מיט אַסטונג: די פּאַדאָגאָגישע בעמערקונג: קינדער ווערען אנגענומען פון 5 יאהר אָן

טליתים זייענע, וואָלענע, ספרים, טייק, עיצית, קאָפּלען, גארטלען, קאלענדאַרען, הע-ברעאישע פּיכער און צו בעקומען אין פּראָט-געוועלע ב. יאָסעלעוויטשאַ 1.

ב ע מ ע ר ק ו נ ג איך קויף אלסע ספרים און צאהל גוטע פרייערען.

פּוּטערס

אַמביליגסטען
אין דער פּוּטערס
MICHAŁ AJDELMAN
Częstochowa Piłsudskiego 7
טעל. 05-13, טער שטאַק, פּראָט.

Polska Parowa Fabryka Garbarska Marja Jabłońska i S-ka

Olsztyńska 33. Tel. 20-77.

Skóry podszewne pierwszorzędnej jakości, garbowane przy zastosowaniu najnowszych metod, elastyczne, trwale nieprzemakalne z krajowych i zagranicznych surowców.

Niniejszym podaję do wiadomości Sz. Klienci, że prócz działu Optyki Foto

otworzyłem dział radiowy

Demonstracje i sprzedaż najlepszych odbiorników superheterodyny na r. 1937 na najdogodniejszych warunkach i po niskich cenach.
Przyjmowane są Obligacje Państwowe.

„OPTYK MEDICAL“ Aleja 31.

Szkoła i Przedszkole im. Z. Wajnsztokówny

w Częstochowie, Aleja 20
przyjmuje zapisy nowowstępujących na II półroczu.
Kancelaria czynna codzień od godz. 11-13 i od 17-18.
Egzaminy systemem lekcyjnym. — Dla niezamożnych ulgi.

Z intencji zaślubin p. EMILII ASZ z p. dr. JANEM SZABSZEWICZEM składają serdeczne życzenia rodzicom i nowożeńcom FEYGINOWIE

אונזער פרייער ה' משה אש און פרוי צו דער חתונה פון זייער טאכטער מילא מיט ד"ר יעקב שאבשוויטש ווינשען א הארציגען מול-טוב און דעם יונגען פאר א עליהנדה צוקומט שלמה שפאלטען און פרוי הענריק שפאלטען און פרוי

אונזער פרייער ה' משה אש און פרוי צו דער חתונה פון זייער טאכטער מילא מיט ד"ר יעקב שאבשוויטש ווינשען א הערליכען מול-טוב און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען. ב. באַטשאַן אין פרוי.

א סך נחת און פרייער ווינשען מיר אונזערע פרייער יצחק שטייניץ און פרוי צו דער חתונה פון זייער ווילד ד"ר מיטעלשלאו שטייניץ מיט פּוּטערס-מאַריאַ גליקליך דעם יונגען פאר א גליקליך און צופרייען צוזאמענלעבען. ב. באַטשאַן אין פרוי

Z intencji zaślubin przyjaciela naszego LEONA ROTSZYLD z p. TONIĄ LEKERÓWNĄ życzymy dużo szczęścia. SZ. JELENOWIE.

מענדל רייכער

איז געשטארבען נאָך קורצע און שווערע לידען אין וואַרשאַ. די לוייה איז פאַרגעקומען דאַנערשטאָג דעם 24 דעצעמבער 1936 י. (עשרה בטבת תרצ"ז) אין טשענאָסטאָווער. אלע, וועלכע האָבען אַנטויל גענומען אין דער לוייה און אַבגעגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער טייערען נפטר דריקען מיר אויס אונזער איינגסטען דאַנק. די אין טייערען טרויער פּאַדאָגאָגישע פּוּטערס-קאַנדידעט, שוועסטער, ברידער, אייניקלעך, אונדאַרניקלעך און פּאַמיליע.

מיר נעמען אַנטויל אין צער פון דער פּאַמיליע רייכער צום טויט פון זייער מאַן און פּאַטער דער גרינדער פון אונזער מיין נ"ע

מנוחם מענדל רייכער

און דריקען אויס דעם טייערסטען מיטגעפיהל. די גבאים און מחפלים פון מענדל רייכער'ס מיין אלטע 36.

מיר בעוויינען דעם טויט פון אונזער הויז-ווירט

מענדל רייכער

דער נפטר איז געווען פאר אונז נישט ווי א הויז-ווירט, נאָר ווי א גוטער פּאַטער. מיר דריקען אויס דער איבערגעבליבענער פּאַמיליע אונזער טייערסטען מיטגעפיהל. פּאַמיליע קאַט, פּאַמיליע טאַזשעוויטש, דאַרקא בראַט און פּאַמיליע, פּאַמיליע סלאָווי, פּאַמיליע אַוונער.

KOPUS

Kotmierzuk wytwornego Pana

KOPUS

Kosula wytwornego Pana

לכל אלה שהשתתפו בצערנו הגדול על מות באביב ימיה בתנו היקרה ובלתי-נשכחה

ד"ר ליבה ווקסלר נ"ע

והביעו לנו רגשי נחומים - מביעים את תודתם העמוקה הוריה ואחיה.

EDWARDA KRAUSKOPF

Lekarz-dentysta
ALEJA 11 m. 1.
przyjmuje od 10-1 i od 4-7.

צו אַ איינגעפיהרטער פּאַדריק גוט איז נויטיג א שוואַך מיט א קאַפּיטאַל פון 15 ביו 20 טויזענד זלאָטעס. ערקונדיגען זיך אין רעדאַקציע פּאַר ג.

פּאַדבעריי און כעמישע וועשערריי

„BENETA“

ב. יאָסעלעוויטשאַ 11
(געגענאָיבער דעם געוועזען פון דער קאַפּעלזשאַרניע)
ביו ניי-יאָהר וואָסען א קאַלנער מיט א דויערהאַט-טען שפּיגעל-גלאַנץ קאַסט נאָר 8 גראָשען. ביי 4 קלנער ווערען 2 געוואָסען אומזיסט. (1) אויספרישען (פאַרבען) לעדערנע קירטקעס. (2) פאַרבען לויט מוסטערן. (3) רעטאַשירען (אַרויסנעמען) פּלעקען און וואָסען אויפן אָרט. (4) כעמיש רייניגען און פּאַסטאָריזירען קאַפּעלזשאַן.

DLA OCHRONY PRZECIWO
ANGINA, GRYPĄ I CHOROBYMI PRZEZIEBIENIA

PANAGRIN

BUKOWSKIEGO

פאטענצן

ביטער איז די לאגע פון די יודישע סוחרים, וועלכע ווערען אין די לעצטע צייטן שטארק געווארן דורך דער באקאנטער העצע, וואס ווערט עפענטליך געפירט. טרויעריגער איז אבער נאך די לאגע פון די קליינע סוחרים, וועלכע מענטשען זיך פאר זייערע ענינים. טענצען און מיט שווייס און בלוט שלעפען זיי קיים ארויס זייער שטיקל שרוקען ברויט.

מיר ווילען נישט פערלירען צופיעל ווערטער וועגען דער דאזיגער אנגע-וועהטער און פייליכער מראגע.

פייערליכער אנהויב פון די למודים אין בית-המדרש „אהל-נחום“

גרעסערע ספרים-נדבות

דער אויפריף פון הינען רעזיניאנט צו שונקען ספרים פארן בית-המדרש „אהל-נחום“, וואס איז פערשפענדליכע געווארען מיט עטליכע וואכען צוריק, האט געהאט זיין געהעריגע ווירקונג. צום ראבינאט און צו די מיטגלידער פון קאמיטעט האבען זיך געוואנדען מערערע היגע בעלי-בתים, וועלכע האבען גרעסערע ספרים זאמלונגען און צוגעזאגט צו שונקען א פיל פון זיי לסובת דעם בית המדרש. ס'האבען זיך אויך געמאלדען אלמנות אין קינדער נאך פערשטארבענע פלעסער, נאך וועלכע כע ס'זענען פערבליבען ספרים און אויסגעדיקט זייער ווילען די דאזיגע ספרים צו שונקען צום זעלבן צוועק. דערביי האבען די לעצטע אנגעפרעגט אויף וואס פאר א באוועגונג עס וועלען א דאנק די נדבות פערזאנליכע ווערען זייערע פערשטארבענע קיובים.

דער קאמיטעט ערקלערט דעריבער, אז אויף יעדע געשענעניש פון דעם געפונען א חוהם מיט'ן נאמען פון פער-שטארבענע און פאר די, נאך וועלכע ס'איז געבליבען א גרעסערע צעהל ספרים, וועט רעזולטירען ווערען אן עקסטרא שאנק אויפ'ן נאמען פון פער-שטארבענע. פון די דאזיגע ספרים וועט דורך דער גרויסער צעהל בחורים געלערנט ווערען און דאס וועט זיין א כבוד פאר די נפטרים.

איינער פון די נדבנים האט געשענעט א גרויס ש"ס, רמב"ם, ווי אויך אנדער-רע למודי-קודש, וועלכע האבען א בע-דיפענדען ווערט און דערמיט פער-איי-בינט זיינע פערשטארבענע עלטערן; אבהיטענדיג ביי זיך סערהערע יאהרען די דאזיגע ספרים-קודש, האט דער נדבן געווארט אויף א גינסטיגע צייט, ביז זמן תפלה שבת פריה איז 8.30.

דער האבען געפונען דעם ריכטיגען פלאץ זיי וועלען קאנען אויסגענוצט ווערען צום געהעריגען צוועק. ס'האבען געשענעט מערערע ספרים די אלמנה פון ר' שלמה פראווער ז"ל, די משפחה פון ר' יצחק מאיר פראנק ז"ל, די משפחה פון קאפלען ז"ל און אנד., וועלכע האבען דערמיט ערפילט דעם חוב געגען זייערע נפטר-געווארענע קיובים.

די גענויע רשימה פון די נדבנים און ספרים וועלען מיר פשוונדער פערעפענט-ליכען.

דער פייערליכער אנהויב פון די למודים אין בית המדרש וועט פארקו-מען זונטאג פ' ווארא, וועגען וואס דער קאמיטעט וועט - דורך דער פערמיט-לונג פון דער היגער פרעסע - מיטטיילען לען אלעמען, יאס האט בית המדרש. די לעצטע טעג האט דער קאמיטעט אהערגעבראכט א'איינען פון גייעסטען סיסטעם, וואס וועט א'נ'ערך 600 קילא, וועלכער זאל דערהייצען אלע זאלען פון בית המדרש, כדי די מתפללים, ווי אויך די בחורים זאלען האבען גלייכציי-טיג א'ע'ונג רוחני און גשמי.

תנועה „אחדות ישראל“

פרייטאג פ' ויחי 7.30 אָוונד ווע-לען רעפערירען אין אייגענעם זאָקאל וואראווער 3 אָדער ב. יאָסעלעוויטשע 4, הויז ה' קרויזע, די ח"ח: האָלענד, יונגסטער און ניעביעלסקי א. ד. ט. די אויפגאבע פון אחדות ישראל, חברים און סימפאטיקער ווערען גע-שעסען צו קומען פונקטליך.

גלייכצייטיג מעלדען מיר, אז דער זמן תפלה שבת פריה איז 8.30.

די רעוואלוציע אין...

וועלכע געהערען צו דער פערזאנלעכער און אלס פארזיצער, וועלכער געהער נישט צו דער פערזאנלעכער האט מען געמוזט אפילו ספעציעל עמיצען בע-שטעלען. אויף דער לעצטער אלגעמיי-נער פערזאמלונג זענען געקומען קנא-פע דריי מנינים, און די דיסקוסיעס, וועלכע זענען געווען שטרומיגע-הע-בען געווערעט גאנצע דריי שעה אויפ'ן זיגער. נ. קאן דאס נישט אָנגערופען ווערען רעוואלוציע?!

גר ותשובה...

דער, וואס האט געוואנט צו צושטע-רען די מנוחה און אריינצוברענגען די סאָנאָגס אין דער טראַדיציע פון די אלגעמיינע פערזאמלונגען פון דאָבראָ-שטינגאָשטש, איז געווען טאָמאָ אַ דאָקטאָר, וועלכער איז נישט להגאָ-געקומען וואוינען אין אונזער שטאָט ושמא - און דער נאָמען פון דאָזיגען דאָקטאָר איז ד"ר וויזענשעלד, אַ ספּע-יאליסט פון אירערע-נאָז און האל-וואַנקהייטען.

מילא, וועגען תוך פון דער דיסקוסיע איז אונז אין דעם פאל נישט וויכטיג, ווייל קריטיקירען, ווייסט איהר דאך, איז אויב מען וויל נאך, קאן מען דע-ריבער וועלען מיר דאָ דעם עצם אינ-האלט פון דער דיסקוסיע נישט בע-ריהרען. מיר וועלען זיך נאָך אַנשטע-לען אויף דעם, וועלכער האט געבראָ-כען די טראַדיציע.

ווי איך האָב אייך געזאָגט, איז דער ד"ר וויזענשעלד ביי אונז נאָך נישט קיין תושב ער וואוינט סך הכול איין יאהר אין שפענספאָכעו און שוין איז ער ארויס מיט א קריטיק, באשר אין שפיטאל ווערט נישט געפיהרט קיין אַרדנונג, דאס יענען אד"ג. נ. האט ער געכאַפּט א פאַרזיע, אז ס'האט איהם שוין נישט געפעהלט. פון אלע

רוף אין דער לעצטער מינוט!

רעגיסטרירט די לער-יונגלעך אין אייערע האַרשטאַטען

זיך נישט אַזוי שנעל מאַכען, און די אַלע וואס וועלען זי יעצט נישט אויס-געבען וועלען גאַנץ זיכער עס שפעטער שטארק בערויערען.

מיר ווייסן גאַנץ גוט, ס'איז פער-האַץ אַ טייל מיטטערס, וועלכע ווילען נישט צוליב קליינליכע השבונות רעגיס-טרירען זייערע לער-יונגלעך, מאכען מיר פון דעם ארט אויפמערקזאם, אַז דאס איז אַ גרויס מאַראַליש פערברע-כען. ס'איז נישטאָ אַזאָ סיבה וואָס זאָל געברעכטיגען געזאָמט צו בעציהען זיך צום גאַנצען ענין. ס'מוזען יעצט מאַ-בלייזירט ווערען אַלע צדדים: די לער-יונגלעך, זייערע פלעסער, מיסטערס און אלע צוזאמען מיט די צעקען און האנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס צו אַ פּי-בערהאַפּטע ארבייט. די ארבייט מוז זיין פשוט אַ וועט געיעג, וועלכעס פאך וועט אין משך פון דער צייט מעהר בעווייזען אויפצוהווען. איך מיינ, אַז יעדער וועט פערשטעהן, אַז מיר שריי-בען די עטליכע שורות נישט לשם פּראַ-וען און ס'ווייל זיך טאקי האָפען און גלייבען, אז אונזערע ווערטער וועלען נישט בלייבען אַ קל קורא במדבר נאָך פערקעהרט זיי וועלען טרעפן אויף א געהעריג פערשטענדיג וואס ס'וועט געבען ענטשפּרעכענדע רעזול-טאַטען.

ס'איז באמת א ווייטאָגליכער פער-רויס אַזוי פיעל צו פויקען און טרו-מיטערע וועגען איין און דעמועלבען ענין, אָבער אַז מען דערמאָנט זיך, אַז נאָר געזעלעטע טעג זענען פער-בלייבען אויף אויסצונוצען דעם הנחה-טערמין צו קענען רעגיסטרירען לער-יונגלעך, מוזען אלע אנדערע געזעל-שאפטליכע פראַבלעמען אָבערלייגט ווע-רען אין א זייט און איצט דארף זיך יעדער בעוואוסטזיגער יודישער מאַ-סען מענטש נאָר פּראַקטישערסירען די עטליכע טעג מיט דעם, אַז זיין אייגע-לען-יונגלעך אָדער די לער-יונגלעך פון זיינע בעקאַנטע זאלען זיך אונבע-דינג לענאליזירען, זאלען מיר קלאָר און דייטליך געדענקען, אַז נאָר ביז'ן 31-סטען ד. ח. קענען פּעררעגיסטרירט ווערען אָפּמאַכען מיט אַזעלכע מיט-טערס, וועלכע האָבען נישט קיין דיפ-לאָמען נאָר בלויז האַנדווערקער-קאַ-טען. אויך אין משך פון די עטליכע טעג קענען פּעררעגיסטרירט ווערען לער-יונגלעך וואס זענען אין געהר שוין אַ לענגערע צייט. נאָכ'ן ערשטען יאָנאָר איז דאס רעגיסטרירען אויף צוריק אַזאָ לער-יונגלעך פּערבינדען מיט שוועריגקייטען. ס'איז דעריבער זעלבסט-פּערשטענדיק, אז ס'וואָלט געווען אַ קלאָרשטאַלער פּעהלער די גינסטיגע גע-לעגענהייט אַדורכצולאָזען. ס'איז מעהר ווי זיכער, אז אַזא געלעגענהייט וועט

אונגעדייטע געשטיגען דער פריין פון ברויט.

די פרייזען-קאָמיסיע האט אויף א געמיינזאָמער זיצונג מיט די פּאַרשטעהער פון די בעקער-צעכען פעסטגעשטעלט נייע פרייזען פון געבעקס.

ברויט - 30 גר. פאר 1 קלג, רזאָ-ווע ברויט - 23 גר. פאר א קילאָ.

דער פריין פון זעמעל איז געבליבען אַהן ענד ערונג.

צוזאַמענפאַהר פון בוכהאַלטערען.

דעם 26 און 27 ד.ח. קומט פאר אין ווארא א צוזאַמענפאַהר פון בוכהאַל-טערען, אָרגאַניזירט דורכ'ן אלגעמיינעם

פראַפעסאָרעלען פּעראַיין פון בוכהאַל-טערען אין פּוילען.

די טשענסטאכאווער אָבטיילונג פון דער דאזיגער אָרגאַניזאַציע דעלעגירט אויפ'ן אויפ'ן צוזאַמענפאַהר די ה"ה: ה. הערצבערג און י. ראָזינער.

אַרעסטירט ענדעקעס.

אין צוזאַמענפאַהר מיט'ן שטעלען א העכטיגען ווידערשטאַנד דער פּאַליציי בעת'ן בלאַקירען די יודישע געשעפטען זענען ארעסטירט און איינגעזעצט גע-ווארען אין דער תּפּיסה: טאדעאש פּוּכאַלאַ, סטאַניסלאָו שווידערסקי, סטאַ-ניסלאָו קאַרשעק און אנטאני פּאַלי-מעקאַ.

סאָמער ארבייט מען פאַר דער יודי-שער געזעלשאפט, מען מען זיין א גר-האט מען דאס רעכט פון א תּושב.

א דאָקטוירים-צוזאַמענפאַהר.

וועגען דער אייגענטליכער דיסקוסיע וועל איך אייך טאקי נישט דערצעה-לען, אָבער אז מען האט געהאט דעם איינדרוק, דאס מען איז אויף א דאָ-טוירים צוזאַמענפאַהר, איז א פּאַקט. אלץ, האט זיך גערעהט ארום דער דאָקטוירים-פּראַגע אין יודישען שפיטאַל, און רעדענדיג איינמאַל און נאָכאַמאַל האט מען זיך דעריבער צו אַזעלכע נישט-געשמאַקע עפּיטעטען, אז מען האט דעם איינדרוק, דאס מען איז נישט אויף קיין פּערזאמלונג פון א געזעל-שאפטליכער אינסטיטוציע, נאָר אויף... א דאָקטוירים צוזאַמענפאַהר.

דעם עיקר האט מען פּערגעסען.

האט מען אַזוי געהאַלטען גאַנצע דריי שעה אין איין זיך-אריינזאנען שטעף-ווערטלעך דע-ביז ס'איז אויפ-געשטאַנען די דיר-ווא גראַסמאַן און האט מיט פּערביטערונג געזאָגט: רבּוּח, איהר האלט דאָ אין איין זיך אַרימ-דוויבילען און דערווייל האט איהר פּערגעסען וועגען עיקר. איהר האט פּערגעסען, אז אין שפיטאַל זענען דאָ אַרימע קראַנקע, וועלכע מען דאַרף היילען, אז אין יתומים-הויז זענען פער-האַנדען הונדערט יתומים, וועלכע מען דאַרף אויסהאַלפּען, אז אין דער אַכ-ראַנקע זענען פּערהאַן א פּאַר הונדערט קינדער און אויסער דעם זענען דאָ הונדערטער יודישע קינדער, וועלכע געהן אויס פאַר הונגער. אַס וועגען וואס מען דאַרף רעסען און דיסקוסי-רען-זאָגט פּרוי גראַסמאַן-און איהר מיינע געוואוינט געווען צו זיין די בעפעהלער און געביטער, האבען זיך נישט געקאַנט פאַרשטעלען, אַז א טשענ-סטאַכאווער געבוירענער זאל האבען א חזפּה צו קריטיקירען דאס, וואס זיי, די אדונים, האבען בעשלאָסען. ס'פּער-שטעהט זיך, אז דאס מאל האבען זיי געהאט א טעות, ווייל באלד האָב איך זיי אויסגערעכענט מיין, "יחוס" וואס ציהט זיך ביז'ן זעקסטען דור-סאַמע טשענסטאכאווער, ד"ר וויזענשעלד האט דאס אָבער, "ליידער" נישט געקאַנט בעווייזען, האט מען איהם טאקי אטא-קירט פאַר דער, חזפּה", וואס קומען-דינג נישט-לאָנג צוריק אהער, קריטי-קירט ער שוין. ערשט די דירעקטאָר-וואַ גראַסמאַן האט זיך אָנגענומען פאַר איהם און ערקלערט, אז ס'מאכט נישט,

ער איז שטרענג אָביעקטיוו. וואָס, וואָס, נאָר אַז דער קאַמאַנדי-ר פון דער פּערזאמלונג, דיר, פּרושיצקי, איז געווען אויף דער פּערזאמלונג שטרענג אָביעקטיוו, איז אַ פּאַקט, און מען מוז אנדערשען, אַז ס'איז זעהר שווער ביי אַזא צושטאַנד צו האלטען דעם גלייכעוויכט. אויב אָבער אונזער פּראַפעסאָרעלער פּאַרזיצער האט דאך אויטענאהאַלטען, דאַרף ער בעקומען דעם ערשטען פּרוי אלס אנערקענטער פּאַרזיצער.

שטעלס אייך פאַר אַזאָ לאָגע: פון איין זייט ד"ר באַסאוויא, ד"ר וואָל-בערג, אַנד., וועלכע לעבען צוזאַמען און טרעפּען זיך טאַג-טעגליך, און פון דער צווייטער זייט דער יונגער דאָק-טאָר וויזענשעלד, וועמענען נאָמען דער פּאַרזיצער קאָן נאָך רעכט נישט (ער האט איהם פּערביטען אויף וויזענשעלד) און פונדעסטוועגען האט ער נישט דער-לויבט נישט דעם ד"ר באַסאוויא און נישט קיין אנדערען זיך ארויסצוזאמען מיט א וואָרט וואס איז שלא פּונוג, אויב אַזוי, טאָ זאָל דאָ דערלויבט זיין צו בעמערקען, אַז דיר, פּרושיצקי איז דער אמת'ער פּאַרזיצער, ער איז שטרענג אָביעקטיוו.

סוף גוט אַלץ גוט.

וואס ס'איז געווארען פון דער רע-וואַלוציע-פּרעגט איהר? א שאָך די פּראַגע. הלאוי שפּאַניען און כינע גע-זאגט געווארען. מען האט זיך אריינגע-זאגט אין טאַטען און אין דער מאַ-האט מען אריין, און צום סוף? צום סוף האט מען אויסגעדיקט אָפּטאַליטאַריום דער פּערזאמלונג און ס'איז געבליבען ביים אלטען.

פאַר אזא אינסטיטוציע, וואס ס'איז דער דאָבראַטשטינגאָשטש, דאַרף אָבער שוין דאס אליין, וואס ס'איז פאַרנעקומען, בעפּראַכט ווערען אלס רעוואַלוציאָנע-רער דערשיינונג, פאַסט ס'איז אלץ גע-בליבען ביים אלטען.

ווי זאגט דאָרט דאָס פּאַלקס-ווערטיל: סוף גוט-אַלץ גוט. סמאל,

WORLD-RADIO

świat w domu...

Odbiornik World-Radio odzwierciedla nam życie kulturalne narodów w różnych stronach świata w kilkunastu językach.

Bezpłatne pokazy najnowszych modeli.

Od aparatu popularnego do luksusowego supera-

Sprzedaż na dogodnych warunkach.

WORLD-RADIO

Spółka Komandytowa

ALEJA 24. Telef. 25-75.

FABRYKA I PRALNIA CHEMICZNA "KRYSZTAŁ" ul. Berka Joselewicza 2. Filja: Warszawska 37.

פראצעס פאר א רויב-מאָדל

דאס קרייז-געריכט האט בעטראכט דעם פראצעס פון קלאַבזאָקער איינוואוי- נער יאָן פאלאָן, וואס איז שוין געווען זען בעשטראָפֿט פאר אנטוויילנעמען אין אַנטי-יודישע עקסצעסן. דאסמאל איז ער אָנגעקלאַגט געווארען, אז דעם 28 שפרפיען ה'י. איז ער בעסאלען יחיאַל ראָזען, וועלכער איז געווארען אויף א ראָזער, איהם צושלאַגען און צוגערויבט 3.20 זלאָטעס.

דעם פראצעס האט געפיהרט ריכטער טערפילֿאָוסקי, בייזענדע ריכטער- כראָפֿאוועצקי און פאוועלסקי, אַנקלאָ- גער - פראָקוראָר יאָזשעמבינסקי, סעקי- רעטאר - מאַג. יורי יאַקובאוויטש.

דער בע'ע'לה'סער ראָזען האט ער- קלערט, אז בעת'ן אונאנגענעמען צו- זאַמענטרעפֿען זיך מיט'ן העלדיש געבוי- טען פאלאָן איז איהם פון דער טאָש ארויסגעפאלען 2.20 ז'ל. ס'איז אויך מעגליך, אז דער אָנגעקלאַגטער האט דאס געלד אויסגעוויבן, נור ראָזען האט דאס נישט בעמערקט, ווייל אויס מורא פאר ווייטערדיגע קלעפֿ, האט ער זיך שנעל ארויסגעוועזען אויט'ן ראָזער און געטלאָפֿען.

דאס געריכט האט דעם אָנגעקלאַגטען אנערקענט פאר שולדיג אינ'ם בענוצען זיך מיט געוואלד מיטלען אין בעצוג צו ראָזע'נע'ן און פאלאָנע'ן פער'משפֿט אויף 10 חדשים תפילה. ל'קהידוים אַ באַנדע פּעלשער און פּערשפּייטער פון פּאַלש געלד.

די אויספארשונגס מאַכט אין טשעני- סטאכאוו האט די לעצטע טעג ליקווי- דירט שוין די דריטע הייליגער געפעהר- ליכע באַנדע פּערשפּייטער און פּעלשער פון געלד.

אין יוגי ה'י. איז ליקווידירט געווא- רען די ערשטע פון די דאזיגע באַנדעס, וועלכע איז אָנגעפיהרט געווארען דורך וואַדיסלאַוו וויכזשיצקי. די באַנדע האט געארבייט אין קלאַבזאָק, גנאָשין און טיילווייז אויך אין קושעפּיץ און זיך בעשעפּטיגט מיט פּערשפּייטען 2,5 און 1 זלאָטי-מטבעות.

א קורצע צייט שפּעטער איז אויך ענטדעקט געווארען די באַנדע סלאָמיאַן און שימקאוויטש, וועלכע האט אָפּערירט אויפ'ן שטח פון קושעפּיץ.

די לעצטע טעג איז צום שבח פון דער היגער אויספארשונגס פּאַליציי ענט- דעקט געווארען די דריטע באַנדע געלד-פּעלשער, וועלכע זענען איינוואוי- נער פון אונזער פּאַליציי אין שכנות מיט וועלן. אויך זיי האבען מעהר- סטענטייל פּערשפּייטען דאס געמעלשטע געלד אין די ערשטער, לויטערנדיג אויף דער נאַאויטעס פון די פּויערים בעת די טאָג טעג.

בעת דער רעוויזע איז געפונען גע- ווארען פּאַלש געלד אויף דער סומע פון 1300 זלאָטעס און ס'זענען אָרעס- טירט געווארען 11 פּערוואַן.

נ"ע מענדל רייכער

אין טיפּען עלטער איז געשטאַרבען איינער פון די עלטסטע היגע אנגעזע- הענע בעלי-בתים, מענדל רייכער נ"ע. דער נפטר האט נאָך זיך איבערגע- לאָזט א גוטען שם. ער האט געגעבען א סך צדקה און איז געווען איינער פון די זעלטענסטע הויז-ווירטען. אויך האט ער געגרינדעט אַנאַייגען מנין, וואס טראַגט זיין נאמען. געשטאַרבען איז ער אין וואַרשא און איז געבראכט געווארען צו קבורה אין אונזער שטאָדט. אין זיין מנין, וואו דער מת איז געלעגען, האט איהם מספיד געווען דער מו"ז ר' בנימין רובין. אין דער לוייה האבען זיך בעטייליגט א גרויסער עולם מלויים.

ה.נ.צ.ב.ה.

דער גאַנצער נאַרדאַוואַ, וואו ס'איז געוועזען איבערגעגעבען, אָז די דאָזיגע אויסגעפערשונגען זענען געמאכט געוואָ- רען דורך אַרטיגען סטאַראַסע. דער סטאַראַסע האט זיך דערפון געפיהלט געטראָפֿען און דעם פּערזאָנל- וואַרטליכען רעדאַקטאָר פון דער דער- מאַנטער צייטונג פּראַנסשישעק פּיאַנט- קאַווסקי אָנגעקלאַגט אין גע- ריכט.

בעת דער געריכטס-פּערהאַנדלונג האט זיך ארויסגעוויזן, אז די אויסגעפערשונגען האט גאר געמאכט קאַפּיטאַן ווילטשינ- סקי און דער רעדאַקטאָר פּיאַנטקאווסקי איז דערפאר פּער'משפֿט געווארען אויף 2 חדשים אַרעסט און 100 ז'ל. שטראָף. אינ'ם אָפּעלאַציע געריכט האט פּיאַנט- קאַווסקי'ס פּערטיידיגער פּערלאַנגט אַי- בערזשישקען די אַקטען דער פּראָקוראַ- טור פון מיליטערישען געריכט, כדי דעם שולדיגען צוצושיהען צו פּערזאָנל- וואַרטליכקייט.

דאס אָפּעלאַציע געריכט האט דעם אַרטייל פון קרייז-געריכט בעשעפּטיגט, נור בעשלאָסען אָצולעגען דאס אויס- פיהרען די שטראָף אויף 2 יאָהר און וואס איז נ"ע איבערזשישקען די אַק- טען צום מיליטערישען געריכט, האט דאס אָפּעלאַציע-געריכט אויסגעקלערט, אז דער מאַקס איז בע'ע'לעס דער פּראָ- קוראַטור און אויב ס'וועט אנגעקענט ווערען פאר נויטיג, וועלען דערפון ארויסגעצויגען ווערען די געהעריגע אָנשטעקווענצען.

די טשענסטאכאוו קרעדיט-געזעל-שאַפֿט פּערקויפֿט אַ פּרעמד הויז.

דער היגער איינוואוינער פּראַנסשי- שעק מוונעראַווסקי האט געקויפֿט אין יאָהר 1935 אויף אַ ליציטאַציע אין דער היגער קרעדיט-געזעלשאַפֿט א פּלאַץ פון אַנ'ערץ 2000 קוואַדראַט מעטער מיט בנינים.

קויפּענדיג עס אויף דער ליציטאַציע האט מוונעראַווסקי זיך געשיצט בלויז אויפ'ן סיטואַציע-פּלאַן, וואס איז ציגויט- געשפּילט געווארען דורך דער קרעדיט- געזעלשאַפֿט.

מוונעראַווסקי איז נאכ'ן קויף צוגע- טרעטען צו קאַנאַליזירען זיין אייגענטום און מאכען דארט פּערשידענע אינוועס- טיציעס. דאָ האט איהם ערוואַרט אַנ- אינגאַנצענעמער סיוורפּרי, ווייל ער איז געוואויר געווארען, דאס ער איז דער בעזיצער בלויז פון א טייל פון דעם פּלאַץ. די קרעדיט געזעלשאַפֿט האט על-פּי-טעות, אדער צוליב א פּערזעהען מיט איינמאל ארויסגעשטעלט אויף א ליציטאַציע צוויי פּלעצער אונטער'ן געמיינזאַמען נומער 1898. אויף אז אַזפּן איז אויך פּערקויפֿט געווארען אויף דער דאָזיגער ליציטאַציע דאס אייגענ- טום פון א געוויסען זשענטשאַק.

מוונעראַווסקי איז דעריבער ארויסגע- טרעטען צום קרייז-געריכט מיט א תביעה וועגען צומשפּאַן איהם 6.225 ז'ל. פון דער קרעדיט-געזעלשאַפֿט פאר דער אנדערער טייל פּלאַץ, וואס איז נישט-ריכטיג דורך זיי ליציטירט געוואָ- רען.

דאס געריכט האט מוונעראַווסקי'ס טענות אנערקענט פאר געגרינדעט און איהם צוגעמשפּט פון דער קרעדיט- געזעלשאַפֿט אַנ'ערץ 4000 זלאָטעס.

"TRIOKONG"

Zakłady Przemysłu Radiowego

Częstochowa, Garibaldiego 28. Tel. 10-99

Polecamy pierwszorzędnej jakości radioodbiorniki

COLUMBUS 937

3 lampy z 4 prostowniczą

LECH

2 lampy z 3 prostowniczą

wszelkie informacje i demonstracje w firmie

N. Tajchner, Częstochowa Aleja 14 tel. 17-91.

וויפּיעל בהמות וועט טשענסטאכאוו מעגען

שחט'ן אויף כשר?

דער וואַיעוואַדישער קהלות-קאָמיטעט דאַרף תּיכּף אינטערוויענירען אין קעלץ

כשר אַנ'ערץ 750 בהמות. וועט יעצט אויסמאַכען סך-הכל 280 בהמות. בעוונדער דאַרף אָנגענומען ווערען, או 11 קילאָ לעבעדיגע בהמה גיבען ארויס אַנ'ערץ 5 און א האַלב קילאָ כשר פּלייש, וואס ס'וועט מוזען געניגען פאַר יעדען אויף גאַנצע 3 חדשים. ס'פּערשטעהט זיך, אז אַנ'ערץ 6 דעקאַ פּלייש טעגליך, צוזאַמען שוין מיט ביי- גער איז צו וועניג און דעריבער דאַרף די טשענסטאכאוו קהלה, אויף ווע- מענס אינציטאָו ס'איז געהאַט צונויפ- גערופּען געווארען דער לעצטער קהלות- צוזאַמענפּאָהר, תּיכּף זיך פּערשטענדי- גען מיט די אויסגעוועהלטע מיטגלידער פון טשענישען וואַיעוואַדישען קאָמי- טעט און צוזאַמען אינטערוויענירען ביים וואַיעוואַדישען וועגען פּערגרעסערן דעם פּלייש קאַנטיגענט פאַר דער גאַנצער וואַיעוואַדוואַ- דאס דאַרף אָבער שוין געהאן ווע- רען, ווייל די נייט גיירה געהט אין עסליכע טעג אַרום אַרײַן אין קראַפֿט.

ווי מיר דערוויסען זיך האט די וואַ- יעוואַדישע מאַכט שוין בעשטימט פאר דער קעלצער וואַיעוואַדוואַע דעם קאַנטיגענט פּלייש, וואס מען געשטאַכטען ווערען אין פּרשטען קוואַרטאַל פון יאָהר 1937. לויט די בעקומענע אינפארמאַ- ציעס וועט אין די שטעטט טשענסטאָ- כאַוו, בענדין, סאַנסאַוויץ און קעלץ אויסקומען 11 קילאָ לעבעדיגע בהמה אויף א פּערזאָן פאר גאַנצע 3 חדשים. די שטעטט ראַדאַם און זא- ויערשטע זאָלען האבען א קאַנטיגענט פון גאר 10 קילאָ אויף א קאַפּ. לויט די סטאַטיסטישע ציפערן פון דער אלגעמיינער צאהל געשטאַכטענע אין טשענסטאכאוו בהמות, חזורים, קעלצער א. ז. וו. אין פּערלויף פון יאָהר 1935, קומט אויס אַנ'ערץ 15 קי- לאָ לעבעדיג פּלייש אויף א קאַפּ; לויט דער צאהל בהמות ווירער, וואס זענען געשטאַכטען געווארען אויף כשר, קומט אויס, אז אין דער צייט, וואס ביי- יעצט ווערט געשטאַכטען חו'ש'לעך אויף

פּראַצעס פון א יודישע פּו'י פאַר בעלידיגען דאָס פּוילישע פּאַלק.

ברוי דאַראַ ראַטמיל האט אין עפּיפּען ה'י. געהאַט א קאַנפּליקט מיט אַנאַיי- גענטימערין פון א הינטערשטאַדטישען גאַרטען, טרוי סטושלעצקא, ביים קויפּען סרוסקאוועקעס. אין רעוול- טאַס האט פּרוי ס. געמאַלרען דער פּאַ- ליציי, אז פּרוי ר. האט בעלידיגענע זיך אויסגעריקט אויפ'ן אַדרעס פון פּוילישען פּאַלק.

נדבות פאַר „תומכי עניים"

ה' משה אַש און פּרוי צוליב דער חתונה פון זייער טאכטער 20 קילאָ ברויט. ה' ת. מ. העלמאַן 36 קילאָ ברויט. ה'ה: ב. און ש. באַטשאַן צו דער יאָהרצייט פון זייער פּערשטאַרבענעם פּאַטער 20 קילאָ ברויט. ה' מענדל לובאַרט אויפ'ן נאמען פון ה' שלמה קרויסקאַפּ 10 קילאָ ברויט. ה' יעקב שליט צו דער יאָהרצייט פון זיין פּערשטאַרבענעם פּאַטער 4 קילאָ ברויט.

רעדאַקטאָר פון „גאַנצע נאַרדאַוואַ" פּער'משפֿט אויף 2 חדשים אַרעסט.

אין וועלן האט לויט דער אינציטאַ- טיוו פון עסליכע געזעלשאַפֿטען געזאַלט געפּליט ווערען די מיטעס, דער נס ביי דער ווייסעל". די פּאַרשטעלונג איז פּאַרגעקומען, אבער דער איטענטישער טעקסט איז עטוואַס געענדערט געווארען, צוליב וואס די דאַרטיגע קריסטליכע איינוואוי- נער האבען זיך געפיהלט בעלידיגט אין זייערע רעליגיעזע געפיהלען. דער דאזיגער ענין האט אויך געפּ- נען אַנאַקלאַנג אויף די שפּאַלמען פון

פּרוי דער געריכטס-פּערהאַנדלונג

האט זיך אויך ארויסגעוויזען, אז דריי זיהן פון דער אָנגעקלאַגטער האבען געדינט אין דער פּוילישער אַרעסט און איינער פון זיי איז זאָגאַר אַרעסט 1920 יאָהר אריינגעטרעטען פּרייוויליג אין דער פּוילישער אַרמעע און אַדורכגע- מאַכט אלע עטאַפּען פון דער פּויליש- באַלשעוויטישער קריגע.

דער פּערטיידיגער אַדו. יאַאַים מאַרקאוויטש האט כאַראַקטעריזירט די

וויפּיעלן! אַכטונג! וויעלן! ווער עס וויל, אז זיין ניייה-מאַשין זאָל גוט ניהען מיט א גאַראַנטיע אויף עסליכע יאָהר, זאָל זי אוועקגעבען אויסגעפּעריירען אין ווערקשטעל אויף קרלעווסקאַ 3 (ביי דער פּאַסט) פון מעכאַניקער מאַשין-ספּעצ- יאַליסט, ראַבינאוויטש, וועלכער האט היינטער זיך אַ לאַנגייעריגע פּראַקטיק אין אויסלאַנד. געדענקט די אַדרעס קרלעווסקאַ 3.

KINO „EDEN"

די בעסטע פּוילישע קאַמיקער מיט

אַראַלף דימשאַ

אין דער שפּיץ אינ'ם בעסטען פּילם

30 KARATÓW SZCZĘŚCIA

איבער'ן פּראָגראַם: קלאַנג - צוגאַבען.

Kino „LUNA"

גרויסער יום טוב פּראָגראַם!

שירלוי טעמפל

ברענגט פּרייליכקייט, הומאָר, געזאַנג און טענץ אין בעסטען פּילם

Moja gwiazdeczka

פון פּרייטאַג-מיטאַג סעאַנסען פון 12-30

RÓZA

Kino-Teatr „STYLOWY"

Aleja 27.

Moskwa w roku 1914

אָדער

HOTEL SAVOY 217

אַמת'ע ליבע-אינטריגע-פּערדאַכט

Redaktor i wydawca: B. Bocian